

До **МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА**

E-mail: CISAF@me.government.bg.

От **НЕТЕРА ЕООД, ЕИК 121039370**, със седалище и
адрес на управление: гр. София, ул. „Витошки камбани“
№ 9, Камбаните Грийн Офиси, ет.3, ПК 1766,
legal@neterra.net

Относно: *процедура по обществено обсъждане на Проект на Постановление на Министерския съвет за определяне на условията и редът за прилагане на програма за предоставяне на помощ чрез компенсации за временно облекчение на цените на електрическата енергия за енергоемките потребители*

Уважаеми дами и господа,

В рамките на процедурата и в срока до 18.10.2025 г. за обществено обсъждане на посочения проект (Проекта), представяме на Вашето внимание следното становище на Нетера ЕООД, в качеството му на **оператор на център за данни**, представляващ високотехнологична и енергоемка инфраструктура от стратегическо значение за цифровата икономика и киберсигурността на страната:

1. ВКЛЮЧВАНЕ НА ЦЕНТРОВЕТЕ ЗА ДАННИ КАТО ДОПУСТИМ СЕКТОР ПО СМИСЪЛА НА ПРОЕКТА

В качеството си на енергоемък небитов потребител, ние подкрепяме целите на програмата, но счита, че проектът на ПМС в настоящия си вид не обхваща адекватно всички реално енергоемки сектори, по-специално – операторите на центрове за данни (НАСЕ 63.11 / КИД-2025 63.1).

Видно от Доклада на министъра на енергетиката към проекта, с негова заповед от 24.02.2025 е била сформирана работна група със задача да разработи мерки и действия срещу неконкурентната цена на електрическата енергия за предприятията и компенсаторен механизъм, който да се активира без допълнителна намеса в случай на ценова криза, в състава на която бяха включени представители на Министерство на енергетиката, Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, Асоциация на индустриалния капитал в България, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България, Българска стопанска камара и Българска търговско-промишлена палата. За съжаление при сформирането на работната група не е бил отчетен факта, че компаниите, опериращи центрове за данни в България, не са членове на

организациите, които са поканени за участие. Това се дължи на факта, че центрове за данните представляват специфичен високотехнологичен сектор, който е сравнително нов и отделен от традиционните индустрии, обхванати от тези организации. Този сектор се характеризира с иновативен подход и специфични нужди, които изискват специализирани мерки.

Висок енергиен разход

Високото потребление на електроенергия от центрове за данни е ключов структуроопределящ фактор, тъй като електроенергията представлява основен входен ресурс за техните операции и има пряко въздействие върху конкурентоспособността и рентабилността на колокационните услуги. Специфичната енергийна натовареност на тези съоръжения ги определя като енергоинтензивни, което налага детайлен анализ с оглед включването им в бъдещ компенсаторен механизъм, осигуряващ адекватна и устойчива подкрепа за стратегическото им развитие.

Според Международната агенция по енергетика (МАЕ), центрове за данни са изразходвали 460 тераватчаса (TWh) електричество през 2022 г., което представлява 2% от световната консумация на електричество. Очаква се тази консумация да се увеличи значително поради нарастващото търсене на енергия за интензивни работни натоварвания като изкуствен интелект (ИИ). Към 2026 г. консумацията на електроенергия в центрове за данни може да достигне между 650 TWh и 1,050 TWh.¹

Обръщаме внимание, че при оперирането на центрове за данни в България разходите за електроенергия са значително над 50% от общите оперативни разходи за дейността като за последните три години варират между 67% и 85% от тях.

Считаме за сериозен пропуск на нормативната база, липсата на официални отчетни данни, доколкото осъществяваната от центрове за данните дейност не е изрично включена в наблюдаваните от НСИ сектори за целите на общия енергиен баланс, а е агрегирано в потреблението на отраслови раздели "Търговия и обществени услуги".² Това е в противовес на европейските тенденции, където потреблението и нуждите на центрове за данни от електроенергия се разглеждат и анализират самостоятелно, с оглед ключовото им значение за развитието на дигиталната икономика на Европа.³

Стратегическа значимост

Центрове за данни представляват критична инфраструктура за дигитализацията и икономическата стабилност на страната. Те са движещ фактор в процеса на цифрова трансформация, от първостепенно значение за ключови области като финанси, здравеопазване, електронна търговия и телекомуникации. Центрове за данни също така действат като

¹ [Executive summary – Electricity 2024 – Analysis - IEA](#)

² [Общ енергиен баланс | Национален статистически институт](#)

³ [Electricity 2024, Analysis and Forecast to 2026, International Energy Agency](#)

катализатори за растеж, тъй като хъбовете за данни естествено създават търговски екосистеми, които привличат широк спектър от бизнеси, доставчици и таланти. Всичко това води до интензивно изграждане на различни видове и мащаби центрове за данни.

Дългосрочно влияние върху националната сигурност и иновациите:

Центрове за данните са в основата на съвременната дигитална инфраструктура, осигурявайки надеждни услуги, от които зависят както държавни, така и частни институции. Техният принос е от решаващо значение за националната киберсигурност и за гарантиране на суверенитета върху данните. Освен това, чрез постоянните инвестиции в модерни технологии за енергийна ефективност, секторът стимулира иновациите и спомага за създаването на устойчиви решения, които могат да се адаптират към бъдещите предизвикателства на енергийния пазар.

Влияние върху информационната и икономическата сигурност

Центрове за данните не само поддържат критична ИТ инфраструктура, но и осигуряват надеждността на услуги, които засягат банковия сектор, електронната търговия и комуникациите. Включването на представители на този сектор в работната група ще допринесе за по-широка перспектива върху нуждите на бизнеса и ще спомогне за формулирането на мерки, които да балансират както енергийните разходи, така и икономическата сигурност.

Технологични иновации и устойчивост

Компаниите, управляващи центрове за данни, инвестират в модерни технологии и практики, насочени към оптимизиране на енергийната ефективност и намаляване на въглеродния отпечатък. Техният опит и знания могат да бъдат ценен принос при разработването на автоматизирания компенсационен механизъм, който трябва да отговаря на специфичните нужди на стратегическите сектори при извънредни ценови пикове.

Сравнителен анализ

В допълнение в редица държави членки центрoвете за данни получават данъчни или компенсаторни облекчения като признати енергоемки обекти. Освен, че това поставя ясен акцент върху развитието на сектора на територията на целия ЕС, изключително важно е по какъв начин центрoвете за данни в България запазват и развиват своя потенциал и конкурентоспособност.

Във Франция центрoвете за данни са изрично признати като обекти с висок обществен и икономически интерес и са включени сред предприятията, които могат да ползват намалена ставка на енергийния данък TICFE/CSPE, при условие че изпълняват критерии за енергийна ефективност. Този подход показва, че държавата отчита стратегическата им роля в цифровата инфраструктура и високата им електроенергийна интензивност, съпоставима с тази на индустриалните производства. Чрез частичното освобождаване от таксата върху крайната консумация на електроенергия Франция осигурява равнопоставеност между индустриалните и

дигиталните сектори, като обвързва помощта с конкретни изисквания за ефективност и устойчивост. Това е пряко доказателство, че секторът на центровете за данни може да бъде допустим бенефициент по програми за енергийни компенсации, без това да противоречи на принципите на държавната помощ или на рамката CISAf.

Финландският модел за данъчно облекчение на електроенергията чрез електроенергиен данъчен клас II включва центровете за данни наред с традиционните енергоемки отрасли като индустрията и минното дело. Финландските власти аргументират тази политика с факта, че центровете за данни имат постоянен, високоинтензивен енергиен профил и допринасят за енергийната стабилност чрез предвидимо натоварване и потенциал за повторна употреба на отпадна топлина. Това законодателно решение показва, че държавата може да третира центровете за данни като индустриални по енергиен профил обекти, независимо от техния цифров характер. Примерът на Финландия потвърждава, че секторът на центровете за данни може да бъде включен в компенсационни или данъчни схеми за електроенергия на основание обективни критерии за енергоемкост и системна значимост.

Дания следва политика на универсално намаляване на данъчната тежест върху електроенергията до минималните стойности, разрешени от Директива (ЕС) 2003/96/ЕО, която обхваща и енергоемки предприятия като центровете за данни. Макар мярката да не е изключително насочена към тях, тя фактически признава значимостта им като част от националната енергийна система и осигурява равнопоставен достъп до облекчения при високи електроенергийни разходи. Датският подход демонстрира, че данъчните и компенсационни механизми могат да се прилагат технологично неутрално, без да изключват дигиталните инфраструктури. Този модел показва, че центровете за данни могат да бъдат третирани като енергоемки предприятия по смисъла на националните и европейските правила за държавна помощ, когато покриват същите критерии за потребление и ефективност като традиционните индустрии.

На база на така представената обосновка, считаме, че Проекта следва да бъде изменен както следва:

Предложение 1:

1. Включване на NACE J 63.10 (съответно 63.10 по КИД-2025) сред допустимите сектори в Приложение №1.
2. Алтернативно – въвеждане на обективни критерии за енергоемкост, позволяващи достъп на предприятия с доказано висок енергиен интензитет.

2. ОТПАДАНЕ НА ИЗИСКВАНЕТО КОДЪТ НА ОСНОВНАТА ДЕЙНОСТ ДА Е ВКЛЮЧЕН В ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 И ВЪВЕЖДАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОТЧИТАНЕ НА ЕНЕРГОЕМКА ДЕЙНОСТ ПО ДОПУСТИМ КОД

Съгласно Проекта (чл.8, ал.1, т.1), допустими бенефициенти са предприятия, чийто код на основна икономическа дейност съвпада с някой от кодовете, посочени в Приложение № 1. Тази формулировка ограничава достъпа до компенсации за предприятия с диверсифициран профил, при които енергоемката дейност не е основна по регистрация, но представлява значителна част от общото потребление на електроенергия.

Такъв е примерът с „Нетера“ ЕООД – дружество с основна дейност по код 61.10 – Дейности по далекосъобщения, което обаче упражнява и дейност по код 63.11 – Обработка на данни, хостинг и сходни дейности. Именно тази вторична дейност е реално енергоемка и обуславя високия дял на електроенергия в себестойността на услугите.

Ограничаването на допустимостта единствено до предприятия, при които съответният код е основен, води до нарушаване на принципа на равнопоставеност между стопански субекти с идентичен енергиен профил, както и до отклонение от рамката на Регламент (ЕС) 2023/2831 (CISAF), според който критериите за допустимост се определят на база на реално извършваната енергоемка дейност и нейната интензивност, а не според административната класификация на предприятието по код НКИД (NACE).

В този смисъл предлагаме допустимостта се определя с оглед осъществяване на енергоемка дейност, попадаща в допустим код, независимо дали тя е основна, вторична или допълнителна. Предложението е в съответствие с практиката на Европейската комисия при прилагане на рамката CISAF и Насоките за държавна помощ за климата, околната среда и енергетиката (CEEAG), според които допустимостта се определя въз основа на реалното енергийно потребление и интензитет на дейността, а не на административния код на основната икономическа дейност.

Предложение 2:

1. С оглед на горното предлагаме изменение чл. 8, ал. 1, т. 1 както следва:

„1. извършва енергоемка дейност в сектор, включен в приложение № 1, независимо дали съответният код е основен, вторичен или допълнителен по Националната класификация на икономическите дейности, като компенсацията се предоставя само за консумираната електроенергия, използвана за тази дейност;“
2. Съответно изменение на чл. 9, ал. 2, т. 1 както следва:

„1. документ, удостоверяващ, че предприятието извършва дейност в сектор по приложение № 1, независимо дали съответният код е основен, вторичен или допълнителен, издаден от Националния статистически институт или друг компетентен орган;“

3. За случаите, когато енергоемката дейност на предприятието не е основна по смисъла на Националната класификация на икономическите дейности, следва проектът да предвиди специални критерии за отчитане на потреблението на електроенергия, които да позволяват ясно разграничаване на количествата, използвани за съответната допустима дейност.

3. ВЪЗЛАГАНЕ НА ПУБЛИЧНИ ФУНКЦИИ НА ЧАСТНОПРАВНИ СУБЕКИ – (чл.10 и следващи от Проекта)

Настоящият чл. 10 възлага на доставчиците на електрическа енергия контролни и удостоверителни функции, които са по своя характер административни и свързани с управлението на публичен ресурс.

Конфликт с принципа на разделение на функциите и компетентността

Контролът върху допустимостта за получаване на държавна помощ, каквато по същество се явява предвидения компенсаторен механизъм, е публичноправна функция, която по закон принадлежи на администратора на помощта – в случая министъра на енергетиката (чл. 4, ал. 1), или при делегиране – на подведомствен орган/агенция.

Възлагането ѝ на търговци, които имат частен интерес (доставчици), е несъвместимо с принципите на административния процес, публичността и предотвратяване на конфликт на интереси.

Тези дружества не са контролни органи, не следва да имат достъп до данни за данъчни задължения, нямат процесуална компетентност да преценяват законосъобразност на документи.

Риск от неравнопоставеност и недискриминационност

Така също следва да се съобрази, че с предоставянето на подобна компетентност на различни частни търговски дружества, различните доставчици могат да прилагат различни интерпретации на критериите за допустимост (в частност чл. 8, ал.2); да изискват различни документи или нива на доказателства; да забавят или отказват препращане на заявления, което поставя предприятията в неравно положение според търговския им избор на доставчик.

Това противоречи на чл. 6 от проекта, който изисква „обективност, недискриминационност и прозрачност“.

Административна и финансова отговорност

Съгласно чл. 10, ал. 2 Доставчикът декларира пред Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, че предприятията отговарят на критериите. Това го прави *де факто* отговорен за точността на проверката. Ако впоследствие се установи, че предприятие е недопустимо, възниква въпрос за разпределението на административната и финансова отговорност. Няма яснота в правните последици, което създава риск от съдебни спорове и блокиране на изплащанията.

Несъвместимост с правилата на ЕС за администриране на държавна помощ

Съгласно член 108 ДФЕС и Рамката (CISAF), държавната помощ трябва да се прилага при ясно определен администратор и отчетност. Делегирането на търговци без статут на публичен орган следва да се тълкува като липса на контрол от страна на държавата, което може да доведе до поставяне под въпрос от страна на ЕК на легитимността и съвместимостта на механизма.

На база на горното считаме, че Проекта следва да измени както следва:

Предложение 3:

1. Предлагаме чл. 10, ал. 1–3 да се преработят, като проверката за допустимост се извършва от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ или Министерството на енергетиката, а доставчиците изпълняват само техническа функция — предаване на данните и прилагане на отстъпката по фактура.
2. Възможно е да се предвиди електронна платформа, където предприятията подават заявленията си директно към ФСЕС, а доставчиците само потвърждават потребеното количество.
3. Да се въведе ясна процедура за одит и отчетност — кой носи отговорност при неправомерно отпусната помощ.

4. ЛИПСА НА КОНКРЕТНИ ВРЕМЕВИ РАМКИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЦЕДУРА

На редица места в проекта се установява липса на конкретни времеви рамки за осъществяване на съответните процедури, което би довело до стартиране на програмата *де юре*, но не и *де факто* и създаване на административен вакуум.

Така:

- В Чл. 9 – не е определен срок за подаване на заявленията от предприятията до доставчиците;
- Чл. 10, ал. 1–3 – няма срок, в който доставчикът трябва да извърши проверката и да препрати документите към Фонда и Министерството.
- Чл. 15, ал. 1 – министърът трябва да издаде заповед, с която определя размера на помощта и инвестициите, но липсва краен срок за това действие.
- Чл. 19, ал. 1 – предприятията трябва да подадат отчет за извършената инвестиция, но отново без ясно определен срок.

Няма и общ график за административна обработка (кога започва и кога приключва всяка процедура), което прави изпълнението на процедурите за всеки ценови период почти неизпълнимо без допълнителна подзаконова уредба, каквато не виждаме предвидена.

Риск от неравнопоставеност

При липса на ясна време рамка доставчиците могат да обработват заявленията с различна бързина или да „забавят“ определени клиенти, което е пряко нарушение на чл. 6 (недискриминационност и прозрачност).

Финансова непредвидимост и липсва на устойчив подход

При липса на крайни срокове за подаване на заявленията, не може да се прогнозира натоварването върху бюджета от 210 млн. лв., което затруднява управлението на ФСЕС и планирането на разходите за следващите ценови периоди. От своя страна липсата на предвидимост и ясна времева рамка оказва допълнителен натиск върху финансовото планиране на предприятията.

Несъответствие с добрите практики на ЕС

В аналогични схеми за компенсации в държави членки като Германия, Финландия и Дания процедурите по кандидатстване, одобрение и изплащане се провеждат в ясно определени срокове, които осигуряват предвидимост и правна сигурност за предприятията.

Липсата на такива срокове в проекта на постановление създава риск от забавяне, неравнопоставеност и административна несигурност при прилагането на помощта.

С оглед на гореописаните проблеми, считаме, че Проектът следва да се измени както следва:

<u>Предложение 4:</u>
----

1. Предлагаме включването на ясни срокове за всяка фаза – кандидатстване, проверка, одобрение и отчитане – по аналогия с практиките на други държави членки на ЕС.“
2. Отделно, с цел яснота чл. 9, ал.1 да се измени както следва:

„(1) За да получи компенсация за съответния ценови период, предприятието **еднократно за периода** подава заявление до доставчика, с който има сключен договор за доставка на електрическа енергия.“

5. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРЕЦИЗИРАНЕ НА ПРАВИЛАТА ПРИ ИЗЧЕРПВАНЕ НА ПРЕДВИДЕНИТЕ СРЕДСТВА

Сегашната редакция на чл. 3, ал. 5 създава риск от неравнопоставеност и произволно изключване на предприятия, които са допустими, но чиито заявления са обработени по-късно (по една или друга причина, включително при текущите условия - по-тромав процес при съответния доставчик) или след частично изчерпване на бюджета.

При липса на предвидена процедура за пропорционално разпределение или за пренос на неплатени заявления към следващия период, възниква възможност едни дружества да получат компенсации изцяло, а други — нищо, без ясни критерии.

Това противоречи на принципите на равнопоставеност и правна сигурност по чл. 6, ал. 1 и чл. 13 от проекта, както и на изискването за прозрачност при предоставяне на държавна помощ.

Предлагаме допълнение към чл. 3, ал. 5, предвиждащо пропорционално разпределение на средствата при изчерпване на бюджета, така че всички допустими предприятия да получат подпомагане съобразно подадените и одобрени заявления.

Предложение 5:

Предлагаме допълнение в чл.3, ал.5 както следва:

„(5) Плащанията по програмата се извършват до достигане на определения прогнозен бюджет за съответния ценови период или до достигане на лимита от наличните средства, формирани от приходи на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ по чл. 36д, ал. 1, т. 8 от Закона за енергетиката и/или от определените средства по чл. 21, ал. 1, т. 8д от Закона за енергетиката и/или от целево предоставени средства от държавния бюджет, **като при недостиг на средства изплащането на компенсациите се извършва пропорционално на одобрените заявления за съответния период.**“

6. НАЛАГАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА АДМИНИСТРАТИВНА ТЕЖЕСТ ВЪРХУ ПРЕДПРИЯТИЯТА В НАРУШЕНИЕ НА ПРИНЦИПА НА СЛУЖЕБНОТО НАЧАЛО

Считаме, че проверката на критериите по чл. 8, ал. 1, т. 3 и свързаните изисквания в чл. 9, ал. 2, т. 3 и ал. 3 следва да се осъществява служебно от администратора на помощта – Министерството

на енергетиката или ФСЕС, чрез обмен на данни с НАП, НСИ и Агенцията по вписванията. Основание за това са разпоредбите на чл. 8 от Закона за електронното управление, чл. 18а, ал. 2 от АПК и чл. 14 от Закона за ограничаване на административната тежест, които изискват служебно събиране на данни, когато те се намират при други административни органи. По този начин ще се гарантират правна сигурност, проследимост на информацията и минимизиране на административната тежест за кандидатите, без да се възлага контролна функция на търговски дружества.

Предложение 6:

Предлагаме въвеждане на нова алинея (5) в чл. 9:

„(5) Проверка на обстоятелствата по ал. 2, т. 1–3 се извършва служебно от администратора на държавната помощ чрез достъп до регистрите на компетентните органи. Кандидатите не са длъжни да представят удостоверения, когато информацията е налична в публичен или административен регистър.“

7. ПРЕЦИЗИРАНЕ НА ДОПУСТИМИТЕ ИНВЕСТИЦИИ ПО ЧЛ.8, АЛ.2

Предлагаме в чл. 18, ал. 1, т. 3 изразът „на търсенето на енергия“ да бъде разширен с думата „ползването“, така че да обхване и технологични решения, при които предприятията оптимизират начина на потребление, без да го намаляват количествено.

Това е особено важно за обекти с непрекъсваем режим на работа (напр. центрове за данни), които притежават висока степен на управляемост на вътрешните си натоварвания и потенциал за участие в гъвкавостта на системата по смисъла на чл. 2, т. 10 от Регламент (ЕС) 2019/943.

Предлагаме и прецизиране на чл. 18, ал. 1, т. 4, както следва:

„мерки за енергийната ефективност, които оказват въздействие върху търсенето на електрическа енергия или оптимизация на ползването на енергия.“

Допълнението с изрази „или оптимизация на ползването на енергия“ конкретизира приложното поле на мярката, така че да обхване инвестиции, насочени към интелигентно и ефективно използване на енергията, без да променя смисъла на разпоредбата. Формулировката е в съответствие с Директива (ЕС) 2023/1791 и Регламент (ЕС) 2019/943 и отразява съвременния подход към енергийната ефективност в обекти с непрекъсваем режим на работа.“

Предложение 7:

„Чл. 18. (1) Допустимите инвестиции по чл. 8, ал. 2 са за:

1. мощности за производство на енергия от възобновяеми източници;

2. системи за съхранение на енергия;
3. мерки за увеличаване на гъвкавостта **при ползването и на** търсенето на енергия;
4. мерки за енергийната ефективност, които оказват въздействие върху търсенето на електрическа енергия **или оптимизация на ползването на енергия;**
5. внедряване на електролизьори за производството на водород от възобновяеми източници или нисковъглероден водород;
6. мерки за електрификация.“

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Нетера изразява категорична подкрепа за целите на Програмата, като подчертава необходимостта от нейното усъвършенстване с оглед на равнопоставеното третиране на всички реално енергоемки сектори, включително операторите на центрове за данни (NACE 63.11).

Предложените изменения целят да осигурят законосъобразно, прозрачно и ефективно прилагане на помощта, в съответствие с принципите на държавната помощ по рамката CISA F, Регламент (ЕС) 2019/943 и Директива (ЕС) 2023/1791.

Включването на центрове за данни като допустим сектор ще осигури по-справедливо разпределение на ресурсите, ще засили конкурентоспособността на българската цифрова инфраструктура и ще подкрепи постигането на целите на инициативата „Цифрово десетилетие на Европа“, както и ангажиментите на страната към зеления преход и устойчивото потребление на енергия.

Нетера ЕООД остава на разположение за участие в експертни консултации и работни групи по финализиране на механизма, с готовност да предостави конкретни данни и предложения от практиката на действащи центрове за данни.

С уважение,

Елена Димчевска
Оперативен ръководител „Правна и регулаторна политика“
Нетера ЕООД